

Försvarsutskottet

Statsrådets redogörelse till riksdagen om fortsatt finländskt deltagande i säkerhetssektorns utbildningssamarbete i Irak (Operation Inherent Resolve, OIR)

Till utrikesutskottet

INLEDNING

Remiss

Statsrådets redogörelse till riksdagen om fortsatt finländskt deltagande i säkerhetssektorns utbildningssamarbete i Irak (Operation Inherent Resolve, OIR) (SRR 9/2021 rd): Ärendet har remitterats till försvarsutskottet för utlåtande till utrikesutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- enhetschef Minna Laajava, utrikesministeriet
- äldre avdelningsstabsofficer Mikko Lehto, försvarsministeriet
- avdelningsstabsofficer Jarkko Pelkonen, Huvudstaben.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

(1) Statsrådet har i enlighet med 3 § 1 mom. i lagen om militär krishantering (211/2006) lämnat riksdagen en redogörelse om fortsatt finländskt deltagande med cirka 75 soldater i säkerhetssektorns utbildningssamarbete i Irak i insatsen Operation Inherent Resolve (OIR) från och med den 1 januari till och med den 31 december 2022. Redogörelsen innehåller också en översikt över Finlands deltagande i utbildningsinsatsen Nato Mission Iraq (NMI).

(2) Riksdagen behandlar nu den sjunde Irakredogörelsen. Finland har deltagit i OIR-insatsen i Irak sedan 2015, huvudsakligen i det kurdiska området Erbil. Sedan 2018 har Finland också deltagit i Natos parallella utbildningsinsats (Nato Mission Iraq, NMI). Finland har nu tre soldater i NMI-insatsen.

(3) Utskottet konstaterar att redogörelsen visserligen beskriver faktorer som påverkar den inre säkerheten i Irak och det internationella samfundets verksamhet för att stabilisera Irak, men det hade behövts en bredare analys av frågan. Redogörelsens tidsperspektiv omfattar dessutom en-

Utlåtande FsUU 10/2021 rd

dast en period på ett år, även om redogörelsen ger förståeliga grunder för att fokus läggs på denna tidsram.

(4) En väsentlig fråga med tanke på de internationella truppers funktionsförmåga är att Förenta staternas närvaro i Irak fortsätter (jfr upphörandet av insatsen i Afghanistan). Redogörelsen konstaterar att Förenta staterna gradvis har minskat sina trupper i Irak till cirka 2 500 soldater, och landet har meddelat att det efter den 31 december 2021 inte längre deltar i stridsåtgärderna i Irak, utan fortsätter att stödja Irak i kampen mot IS genom utbildning, rådgivning och utbyte av underlättelseinformation.

(5) Nu pågår insatsens fjärde fas, som syftar till att stabilisera säkerhetsläget. I redogörelsen konstateras det att den fjärde fasen av OIR-insatsen beräknas ta mellan 12 och 24 månader. Förenta staterna har önskat att koalitionsländerna förbinder sig att fortsätta med insatsen i 12 månader. Riktlinjerna för en nedtrappning av insatsen och eventuell fortsatt verksamhet kommer antagligen att dras upp under denna tid. Den utbildning som OIR-insatsen ger kommer framöver i hög grad att fokusera på utbildning av olika experter och ledarskikt, men rådgivningen och utbildningen av truppstaberna och trupperna fortsätter tills vidare.

(6) Finländarna hade före utgången av 2020 utbildat över 5 000 soldater i irakiska Kurdistans säkerhetsstyrkor (KSF) och i de irakiska säkerhetsstyrkorna (ISF). Tyngdpunkten i utbildningen har legat på truppers verksamhet som enheter och på deras medicinska färdigheter. Under 2020 övergick man från utbildning till rådgivning.

(7) Fördelarna med OIR-deltagandet för Finland listas på följande sätt i redogörelsen: Finland stöder kampen mot den internationella terrorismen, däribland mot IS. Samtidigt främjas samarbetet med Förenta staterna. Genom koalitionen verksamhet stöds även en övergripande stabilisering av Irak. Samtidigt påverkas de bakomliggande orsakerna till migrationen. Deltagandet ökar också det nationella försvarets förmågor.

(8) Utskottet påpekar att redogörelsen inte ger någon konkret beskrivning av hur Finlands OIR-deltagande gynnar utvecklingen av det nationella försvaret. Utskottet konstaterar att i och för sig krävande rådgivnings- och utbildningsuppgifter i en multinationell miljö numera är ett normalt element i den militära krishanteringen, och det är motiverat att också Finland deltar i dessa insatser.

Säkerhetsläget i Irak och de finländska truppers egenskydd

(9) Redogörelsen konstaterar att det ekonomiska läget i Irak fortfarande är mycket svagt och att det inrikespolitiska läget är spänt. Utskottet instämmer i att det med tanke på den inre stabiliteten i landet är viktigt att säkerhetssektorn reformeras. Fokus för reformen är att på ett samordnat sätt sammanföra de olika väpnade grupperingarna med de säkerhetsstyrkor som lyder under Iraks centralförvaltning. Enligt uppgifter varierar säkerhetsläget avsevärt från region till region och har en tendens att förändras snabbt. IS kan fortfarande utföra attacker och organisationens militära funktionsförmåga utgör en betydande säkerhetsrisk för såväl irakiska trupper som internationella aktörer.

Utlåtande FsUU 10/2021 rd

(10) Utskottet har i sina tidigare utlåtanden om OIR-redogörelserna betonat vikten av handlingsmodeller som minimerar riskerna för de finländska truppernas säkerhet. Direkt och indirekt eld, minor och odetonerad ammunition samt självmordsattacker utgör betydande och verkliga hot också för finländska soldater.

(11) Irans missilattack mot internationella trupper i januari 2020 visade att det finns skäl att stärka egenskyddsarrangemangen för de finländska trupperna. Skyddet av baser har sedan dess förbättrats avsevärt genom att skyddsutrymmena stärkts särskilt med tanke på missilattacker, och man har allmänt strävat efter att minimera de olika vapnens splittereffekter i baserna. Även andra säkerhetsåtgärder som hänför sig till baserna har utvecklats.

(12) Enligt inkommen utredning håller de finska truppernas personliga skyddsutrustning och materiel en nivå som gör det möjligt att bedriva verksamhet i en utmanande omvärld. Försvarsmakten har enligt utskottets bedömning sammantaget klarat truppernas egenskydd i OIR-insatsen väl, och de finländska trupperna har inte lidit några förluster.

Sammanfattning

(13) Sammanfattningsvis konstaterar utskottet att det är motiverat att förlänga mandatet för OIR-insatsen med ett år. Utskottet anser att det är ytterst viktigt att man inom utrikes- och försvarsförvaltningen i god tid innan mandatet löper ut kartlägger de andra koalitionsländernas — särskilt Förenta staternas — intentioner.

(14) Redogörelsen lyfter fram att NMI-insatsen gradvis stärks samtidigt som OIR-insatsen krymper och vissa av dess uppgifter gallras ut. Enligt utredning till utskottet har det ingen betydelse för risknivån för de finländska trupperna om man deltar i den koalitionsledda OIR-insatsen eller i Natos NMI-insats.

(15) Utskottet konstaterar att Finlands deltagande i Natoleda militära krishanteringsinsatser är litet efter RS-insatsen i Afghanistan: cirka 20 soldater deltar i KFOR-insatsen. Ett stärkt deltagande i NMI-insatsen efter nästa år skulle avsevärt öka antalet finländska soldater i Natoledd krishantering.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Försvarsutskottet föreslår

att utrikesutskottet beaktar det som sägs ovan.

Utlåtande FsUU 10/2021 rd

Helsingfors 26.11.2021

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Ilkka Kanerva saml
vice ordförande Jari Ronkainen saf
medlem Anders Adlercreutz sv
medlem Atte Harjanne gröna
medlem Timo Heinonen saml
medlem Hanna Holopainen gröna
medlem Eeva Kalli cent
medlem Mika Kari sd
medlem Joonas Könttä cent
medlem Markus Mustajärvi vänst
medlem Riitta Mäkinen sd
medlem Veijo Niemi saf
ersättare Mikko Savola cent
ersättare Kari Tolvanen saml.

Sekreterare var

utskottsråd Heikki Savola.